



Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Македонија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип,
Македонија
Goce Delcev University in Stip,
Macedonia

Воронешки државен универзитет
Русија
Воронежский государственный университет
Россия
Voronezh State University
Russia

Трета меѓународна научна конференција Третья международная научная конференция

Third International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ СБОРНИК СТАТЕЙ CONFERENCE PROCEEDINGS

26-27 април 2018 / 26-27 апреля 2018 / 26-27 April 2018
Штип Штип Stip



Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Македонија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип,
Македонија
Goce Delcev University in Stip,
Macedonia

Воронешки државен универзитет
Русија
Воронежский государственный университет
Россия
Voronezh State University
Russia

Трета меѓународна научна конференција

Третья международная научная конференция

Third International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ СБОРНИК СТАТЕЙ CONFERENCE PROCEEDINGS

26-27 април 2018 / 26-27 апреля 2018 / 26-27 April 2018
Штип Штип Stip

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

821(062)
811(062)
316.7(062)
37(062)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција (3 ; 2018 ; Штип)

Филологија, култура и образование [Електронски извор] : зборник на трудови / Трета меѓународна научна конференција, 26-27 април 2018, Штип = Филологија, култура и образование : сборник статей / Третья международная научная конференция, 26-27 апреля 2018, Штип = Philology, culture and education : conference proceedings / Third International Scientific Conference, 26-27 April 2018, Stip. - Штип : Универзитет “Гоце Делчев” = Универзитет имени Гоце Делчева = Shtip : Goce Delcev University, 2018

Начин на пристап (URL): <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>. - Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Фусноти кон текстот. - Текст во PDF формат, содржи 737 стр. , табели, граф. прикази. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 27.12.2018. - Abstracts кон повеќето трудови. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-593-9

1. Насп. ств. насл.

а) Книжевност - Собири б) Јазици - Собири в) Култура - Собири г)
Образование - Собири

COBISS.MK-ID 109270026

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД
Олга А. Бердникова, Филолошки факултет при ВГУ
Светлана Јакимовска, Филолошки факултет при УГД
Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ
Виолета Димова, Филолошки факултет при УГД
Генадиј Ф. Ковалов, Филолошки факултет при ВГУ
Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД
Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Виолета Димова (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Драгана Кузмановска (Македонија)
Ева Ѓорѓиевска (Македонија)
Марија Кусевска (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Татјана Стојановска Иванова (Македонија)
Лариса В. Рибачева (Русија)
Софија Заболотнаја (Русија)
Татјана А. Тернова (Русија)
Татјана Атанасоска (Австрија)
Олег Н. Фенчук (Белорусија)
Јулиа Дончева (Бугарија)
Билјана Мариќ (Босна и Херцеговина)
Душко Певуља (Босна и Херцеговина)
Волф Ошлис (Германија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриела Б. Клајн (Италија)
Михал Ванке (Полска)
Мајкл Рокланд (САД)
Даниела Костадиновиќ (Србија)
Селена Станковиќ (Србија)
Тамара Валчик-Булиќ (Србија)
Ахмед Ѓуншен (Турција)
Нецати Демир (Турција)
Шерифе Сехер Ерол Чалшкан (Турција)
Карин Руке-Брутен (Франција)
Танван Тонтат (Франција)

Технички секретар

Марица Тасевска
Ирина Аржанова

Главен и одговорен уредник

Драгана Кузмановска

Јазично уредување

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)
Марјана Розенфелд (руски јазик)
Билјана Иванова (англиски јазик)
Снежана Кирова (англиски јазик)
Татјана Уланска (англиски јазик)

Техничко уредување

Костадин Голаков
Марица Тасевска
Славе Димитров

Адреса на организацискиот комитет:

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронешки државен универзитет
Филолошки факултет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com
Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД
Ольга А. Бердникова, Филологический факультет при ВГУ
Светлана Якимовска, Филологический факультет при УГД
Татјана А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ
Виолета Димова, Филологический факультет при УГД
Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ
Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД
Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Виолета Димова (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Драгана Кузмановска (Македонија)
Ева Ѓергиевска (Македонија)
Мария Кусевска (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Татјана Стојановска-Иванова (Македонија)
Лариса В. Рыбачева (Россия)
Софја Заболотная (Россия)
Татјана А. Тернова (Россия)
Татјана Атанасоска (Австрија)
Олег Н. Фенчук (Беларусь)
Јулиа Дончева (Болгария)
Биљана Мариќ (Боснија и Херцеговина)
Душко Певуља (Боснија и Херцеговина)
Волф Ошлис (Германија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриелла Б. Клейн (Италија)
Ева Бартос (Польша)
Михал Ванке (Польша)
Мајкл Рокланд (США)
Даниела Костадинович (Србија)
Селена Станкович (Србија)
Тамара Валчич-Булич (Србија)
Ахмед Ѓюншен (Турција)
Неджати Демир (Турција)
Шерифе Сехер Эрол Чал'шкан (Турција)
Карин Рукэ-Брутэн (Франција)
Танван Тонтат (Франција)

Ученый секретарь

Марица Тасевска
Ирина Аржанова

Главный редактор

Драгана Кузмановска

Языковая редакция

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)
Марјана Розенфелд (руски јазик)
Билјана Иванова (англиски јазик)
Снежана Кирова (англиски јазик)
Татјана Уланска (англиски јазик)

Техническое редактирование

Костадин Голаков
Марица Тасевска
Славе Димитров

Адрес организационог комитета

Универзитет им. Гоце Делчева – Штип
Филологически факултет
ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронежски државни универзитет
Филологически факултет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Россия

Е-пошта: filko.conference@gmail.com

Веб-сайт: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

EDITORIAL STAFF

Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD
Olga A. Berdnikova, Faculty of Philology, VGU
Svetlana Jakimovska, Faculty of Philology, UGD
Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU
Violeta Dimova, Faculty of Philology, UGD
Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU
Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD
Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Daniela Koceva (Macedonia)
Dragana Kuzmanovska (Macedonia)
Eva Gjorgjievska (Macedonia)
Marija Kusevska (Macedonia)
Silvana Simoska (Macedonia)
Tatjana Stojanovska-Ivanova (Macedonia)
Violeta Dimova (Macedonia)
Larisa V. Rybatcheva (Russia)
Sofya Zabolotnaya (Russia)
Tatyana A. Ternova (Russia)
Tatjana Atanasoska (Austria)
Oleg N. Fenchuk (Belarus)
Yulia Doncheva (Bulgaria)
Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)
Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)
Wolf Ochlies (Germany)
Wolfgang Motch (Germany)
Gabriella B. Klein (Italy)
Ewa Bartos (Poland)
Michal Wanke (Poland)
Danijela Kostadinovic (Serbia)
Selena Stankovic (Serbia)
Tamara Valchic-Bulic (Serbia)
Ahmed Gunshen (Turkey)
Necati Demir (Turkey)
Şerife Seher Erol Çalişkan
Karine Rouquet-Brutin (France)
That Thanh-Vân Ton (France)
Michael Rockland (USA)
Conference secretary
Marica Tasevska
Irina Arzhanova

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)

Maryana Rozenfeld (Russian)

Biljana Ivanova (English)

Snezana Kirova (English)

Tatjana Ulanska (English)

Technical editing

Kostadin Golakov

Marica Tasevska

Slave Dimitrov

Address of the Organizational Committee

Goce Delcev University - Stip

Faulty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

Voronezh State Universiy

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Adili Bujar – CHALLENGES AND PERSPECTIVES OF INTERCULTURAL EDUCATION IN MACEDONIA	13
2. Angelovska Irena – MULTICULTURAL MUSIC EDUCATION- OPPORTUNITIES, ACHIEVEMENTS, IMPROVEMENTS	21
3. Асимопулос Панаџис – НЮАНСЫ НИЦШЕАНСКОГО НИГИЛИЗМА В ФЁДОРЕ ДОСТОЕВСКОМ: «ПРЕСТУПЛЕНИЕ И НАКАЗАНИЕ» И «БЕСЬ»	33
4. Балек Тијана – АКЦИОЛОШКИ ПОТЕНЦИЈАЛ ФРАЗЕМА С КОМПОНЕНТАМА НЕБО И ЗЕМЉА У РУСКОМ И СРПСКОМ ЈЕЗИКУ – КВАЛИФИКАЦИЈА ЉУДСКИХ ОСОБИНА И СИТУАЦИЈА	45
5. Бужаровска Елени – ПРИМАРНОСТА НА СЕМАНТИЧКИОТ ПРИОД ВО АНАЛИЗАТА НА ГЛАГОЛИТЕ	53
6. Величковска Родна – ЖЕТВАТА И ЖЕТВАРСКОТО ПЕЕЊЕ ВО МАКЕДОНИЈА И РУСИЈА (КУЛТУРНИ ПАРАЛЕЛИ).....	65
7. Веселиновска Снежана Ставрева – СТАВОВИТЕ И МИСЛЕЊАТА НА СТУДЕНТИТЕ ОД ОДДЕЛЕНСКА НАСТАВА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ ЗА СВОЈАТА ОСПОСОБЕНОСТ ЗА РЕАЛИЗИРАЊЕ НА НАСТАВАТА ПО ПРИРОДНИ НАУКИ	75
8. Гладышева Светлана Николаевна – БЕЛАЯ АРМИЯ В ПУБЛИЦИСТИКЕ А. И. КУПРИНА, И. С. ШМЕЛЕВА И Р. Б. ГУЛЯ	87
9. Голаков Костадин, Ниами Емил – СТИЛОТ НА ПРЕВОДОТ НА ДРАМАТА НА А. П. ЧЕХОВ „ВИШНОВАТА ГРАДИНА“ ОД МАРИЈА НАЈЧЕВСКА-СИДОРОВСКА.....	95
10. Грачева, Жанна – ПОХВАЛА, КОМПЛИМЕНТ И ЛЕСТЬ КАК РЕЧЕВОЈ АКТ (НА МАТЕРИАЛЕ ТВОРЧЕСТВА В. НАБОКОВА)	103
11. Гркова Марија – УСВОЈУВАЊЕТО НА ПЕРФЕКТОТ ВО IX ОДДЕЛЕНИЕ ВО ШТИПСКО	109
12. Грујовска Сашка – ГРАМАТИЧКИ СРЕДСТВА ЗА ОЗНАЧУВАЊЕ ПРЕКАЖАНОСТ ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	119
13. Денкова Јованка – КЕРОЛОВСКАТА ФАНТАСТИКА НА ЈАН ЛАРИ	127
14. Денковска Милица – ПАТУВАЊЕТО КАКО ИСТРАЖУВАЧКИ КОНЦЕПТ ВО КНИЖЕВНИТЕ СТУДИИ.....	139
15. Деревская Евгения – ФРАЗЕОЛОГИЗМЫ ВОРОНЕЖСКИХ ГОВОРОВ, ХАРАКТЕРИЗУЮЩИЕ ЧЕЛОВЕКА ПО ЕГО ОТНОШЕНИЮ К ТРУДУ (ЭТНОЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ)	149
16. Дџгтева Ярославна – ЧУЖОЈ ВЗГЛЯД В РОМАНЕ «ИДИОТ» Ф. М. ДОСТОЕВСКОГО	155
17. Димитриева-Ѓорѓиевска Марина – ОБРАЗОВАНИЕ И ПРАКТИКА. УЛОГАТА, СТАВОВИТЕ И ЗАДАЧИТЕ НА НАСТАВНИКОТ ВО НАСТАВНИОТ ПРОЦЕС	161

18. Димова Марија Ѓорѓиева – (ИНТЕР)ТЕКСТУАЛНИ ТРАНСМИГРАЦИИ	169
19. Донеv Драган, Крстева Марија – ПОТРЕБАТА ОД ПРЕВОДОТ ВО ГЛОБАЛИЗИРАНИОТ СВЕТ	179
20. Ѓорѓиевска Ева – СЕМИОТИКАТА НА „ПРАШКИТЕ ГРОБИШТА“ ОД УМБЕРТО ЕКО	185
21. Erol Çalişkan, Şerife Seher – AN EXAMPLE TO THEATRICAL VILLAGE PLAYS FROM THE BOLU REGION: HASAN PLAY	195
22. Žigić Vesna - SOCIAL NETWORKS AND EDUCATION OF THE BLIND AND VISUALLY IMPAIRED STUDENTS	203
23. Ivanovska Lela – THE ROLE OF METACOGNITIVE LISTENING STRATEGIES IN LEARNING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE	213
24. Jugreva Marija – LEXICAL PROCESSING: MODELS OF WORD RECOGNITION	221
25. Караниколова-Чочоровска Луси – ЕЛЕМЕНТИТЕ НА ТРАДИЦИЈАТА И МЕНТАЛИТЕТОТ ВО РАСКАЗОТ „СТАРИТЕ ДНИ“ ОД БОРА СТАНКОВИЌ	229
26. Кирова Снежана, Кузмановска Драгана, Иванова Биљана – ФРАЗЕОЛОГИЗМИ СО БРОЕВИ ВО АНГЛИСКИОТ И ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	237
27. Kitanovska–Kimovska Sonja, Neshkovska Silvana – HANDLING OF CULTURE-SPECIFIC TERMS IN TRANSLATION	247
28. Ковачева Лидија – СИМБОЛИКАТА НА РОЗАТА ВО РИМСКИТЕ ПРАЗНИЦИ И ПОГРЕБНИТЕ ОБИЧАИ И ВО МАКЕДОНСКАТА НАРОДНА ТРАДИЦИЈА	259
29. Kovačević Maја – COMPOUNDS IN THE SERBIAN ENGINEERING DISCOURSE	267
30. Кожинкова Весна – КУЛТУРНИОТ И ЕТНИЧКИОТ ИДЕНТИТЕТ НА ЕГЕЈСКИТЕ МАКЕДОНЦИ ВРЗ ПРИМЕРИ ОД МАКЕДОНСКИОТ РОМАН	275
31. Коцева Ана – A CROSS-CULTURAL STUDY OF COMPLAINT STRATEGIES BY MACEDONIAN AND AMERICAN HIGH-SCHOOL STUDENTS	287
32. Коцева Весна, Тодорова Марија – КРЕИРАЊЕ НА АКТИВНОСТИ СО СТРУКТУРИРАН ИНПУТ ВО РАМКИТЕ НА ПОУЧУВАЊЕТО ГРАМАТИКА СО ОБРАБОТКА НА ИНПУТ	293
33. Коцева Даниела, Мирасчиева Снежана – РАЗВОЈОТ НА КУЛТУРАТА ПОД ВЛИЈАНИЕТО НА КОМУНИКАЦИОНИТЕ МЕДИУМИ	301
34. Кузмановска Драгана, Мрмеска Викторија – КОЛОКАЦИИТЕ КАКО НЕИДИОМАТСКИ ФРАЗЕОЛОГИЗМИ ПРОСЛЕДЕНИ ПРЕКУ ПРИМЕРИ ОД ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	309
35. Кусевска Марија, Ивановска Билјана, Даскаловска Нина – УЛОГАТА НА ЕМПИРИСКИТЕ ИСТРАЖУВАЊА ЗА РАЗВИВАЊЕ ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА КАЈ ИЗУЧУВАЧИТЕ НА СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ	317
36. Kyrchanoff Maksym W. – NON-ACADEMIC FORMS OF CONSTRUCTIVISM IN FOLK HISTORICAL IMAGINATIONS IN MACEDONIA AND SLOVENIA	325
37. Лапыгина Мария – СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКСИЧЕСКИХ СРЕДСТВ СОЗДАНИЯ ОТРИЦАТЕЛЬНОГО ИМИДЖА ПОЛИТИКА В РУССКИХ И СЕРБСКИХ ПЕЧАТНЫХ СМИ	333

38. Lah Meta – GAMES SERVING AS DIDACTIC TOOLS: ATTITUDES OF PROSPECTIVE TEACHERS OF FOREIGN LANGUAGES	339
39. Леонтиќ Марија – ИДНО ВРЕМЕ ВО ТУРСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	349
40. Лесных Наталья – ДЕ- И РЕМИФОЛОГИЗАЦИЈА ИСТОРИИ В ПЬЕСЕ М. УГАРОВА «ГОЛУБИ».....	361
41. Ljubicic Gordana – IS GRAMMAR-TRANSLATION METHOD REALLY DEAD	371
42. Ljubotenska Dragana – SOCIAL MEDIA AND THE LATEST TENDENCIES IN WORD FORMATION AMONG TEENAGERS	379
43. Маролова Даринка – ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА ПРЕВОДНА ЕКВИВАЛЕНТНОСТ МЕЃУ СПЕЦИФИЧНИТЕ ГРАМАТИЧКИ ФЕНОМЕНИ ВО ГЕРМАНСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	385
44. Магдинчева-Шопова Марија, Бошков Тајјана, Јошески Душко – ФОРМАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ПРОФЕСИОНАЛНОТО РАБОТЕЊЕ	395
45. Мартиновска Виолета – ПРИДОНЕСОТ НА АКАДЕМИК ВЛАДИМИР МОШИЊ ЗА СЛОВЕНСКИТЕ РАКОПИСИ ВО МАКЕДОНИЈА	405
46. Мирасчиева Снежана, Коцева Даниела – ОБРАЗОВАНИЕ И ПРАКТИКА: НОВИ ИСТРАЖУВАЊА ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНАТА ПРАКТИКА	411
47. Митковска Лилјана – ИЗРАЗУВАЊЕ НАДВОРЕШНА ПРИСВОЈНОСТ: МАКЕДОНСКИОТ НАСПРЕМА АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК	419
48. Младеноски Ранко – ПОЕЗИЈАТА ВО РОМАНИТЕ НА ВЕНКО АНДОНОВСКИ	429
49. Morris Kevin – CHINESE CUBANS. TRANSNATIONAL ORIGINS AND REVOLUTIONARY INTEGRATION	439
50. Нагина Ксения – ДИАЛОГ М. КУНДЕРЫ И Ф.М. ДОСТОЕВСКОГО: К ВОПРОСУ О ПРЕСТУПЛЕНИИ И ЕГО МОТИВАХ	451
51. Николенко Делфина Јованова – КОРЕЛАЦИЈА, МОРФОЛОШКА АНАЛИЗА И ИНТЕРКУЛТУРНА КОМУНИКАЦИЈА МЕЃУ ЗБОРУВАЧИТЕ НА СЛОВЕНСКИТЕ ЈАЗИЦИ	461
52. Николовска Виолета – СЕМАНТИЧКО-СИНТАКСИЧКИ ИМПЛИКАЦИИ НА ГЛАГОЛОТ ЧУВСТВУВА	469
53. Обухова Елена – ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА ИМЕН СОБСТВЕННЫХ С РУССКОГО ЯЗЫКА НА МАКЕДОНСКИЙ ЯЗЫК НА ПРИМЕРЕ РОМАНА Д.ДАНИЛОВА «ОПИСАНИЕ ГОРОДА»	477
54. Овсянникова Ксения – РЕДАКТОРСКАЯ ПРАКТИКА В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ: ЦЕЛИ, ЗАДАЧИ, ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.	485
55. Павлова Ирена, Ивановска Билјана – ЗБОРООБРАЗУВАЧКИ ПРОЦЕСИ КАЈ ГЛАГОЛИТЕ ИЗВЕДЕНИ ОД СОПСТВЕНИ ИМИЊА ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	491
56. Panajotović Artea – YIN-YANG DUALISM IN GETHENIAN BIOLOGY AND POLITICS IN URSULA K. LE GUIN’S THE LEFT HAND OF DARKNESS	499

57. Петреска Весна – ЖИВОТИНСКИОТ КОД ВО СВАДБЕНАТА ОБРЕДНОСТ: КУЛТУРНИ ПАРАЛЕЛИ МЕЃУ МАКЕДОНИЈА И РУСИЈА	507
58. Петровска-Кузманова Катерина – НАРОДНА ДРАМА, МАКЕДОНСКО-РУСКИ ПАРАЛЕЛИ	515
59. Pop Zarijeva Natalija, Iliev Krste – LADY CAROLINE LAMB AND LORD BYRON: GLENARVON - A VAMPIRE OR A WANDERING JEW.....	523
60. Продановска-Попоска Весна – ПРЕГЛЕД НА МАКЕДОНСКИОТ И АНГЛИСКИОТ ГЛАСОВЕН СИСТЕМ: ВЛИЈАНИЕТО НА МАЈЧНИОТ ЈАЗИК ВО СОВЛАДУВАЊЕТО НА ПРАВИЛЕН ИЗГОВОР НА АНГЛИСКИ ЈАЗИК	529
61. Ристова-Михајловска Милена – ЖАНРОТ ПОЛЕМИКА ВО ДОМАШНАТА И СВЕТСКАТА ЛИТЕРАТУРА.....	541
62. Рыбачева Лариса – ВЕРБАЛИЗАЦИЈА ЕМОЦИЈ В РУССКОЙ ЯЗЫКОВОЙ КАРТИНЕ МИРА	549
63. Сахарова Дарња – МЕСТО НАУЧНО-ПОПУЛЯРНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ В ЖИЗНИ СОВРЕМЕННЫХ ДЕТЕЙ И ПОДРОСТКОВ: ИТОГИ СОЦИОЛОГИЧЕСКОГО ИССЛЕДОВАНИЯ. РЕДАКТОРСКИЙ АСПЕКТ	555
64. Сидорова Елена, Швецова Ольга – МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА В ШКОЛЕ И ВУЗЕ: ТОЧКИ СОПРИКОСНОВЕНИЯ, ПРОБЛЕМЫ, ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ.	563
65. Симонова Светлана, Белоусов Арсений – К ПРОБЛЕМЕ ЭТИКО-ЭСТЕТИЧЕСКОГО СИНТЕЗА В РУССКОЙ ФИЛОСОФИИ XX ВЕКА	571
66. Симоска Силвана – „СВЕТОТ КАКО ПОЛЕ ЗА КУЛТУРЕН НАТПРЕВАР МЕЃУ НАРОДИТЕ“ – ТЕОРИСКИТЕ ПРЕМИСИ ЗА КУЛТУРАТА НА ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ	581
67. Станојоски Игор – КОНКЛУЗИВОТ ВО БУГАРСКИОТ ЛИТЕРАТУРЕН ЈАЗИК И ВО МАКЕДОНСКИТЕ ДИЈАЛЕКТИ	591
68. Stojanovska-Ilievaska Natasha - THE MACEDONIAN COMPONENT OF THE 1. INTERNATIONAL CORPUS OF LEARNER ENGLISH	597
69. Сулејмани Умит - ПРЕЧКИ ВО КОГНИТИВНОТО УЧЕЊЕ ОД АСПЕКТ НА НАСТАВНИЦИТЕ	603
70. Тантуровска Лидија – „ВАСИЛИА ПРЕКРАСНА“	613
71. Тасевска Марица, Миленкоска Милкица - ЗАСТАПЕНОСТА НА ВЕШТИНАТА ЗБОРУВАЊЕ ВО УЧЕБНИЦИТЕ ПО ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК	635
72. Тернова Татјана – ПРОБЛЕМА НОВИЗНЫ В ЛИТЕРАТУРА АВАНГАРДА: РУССКИЙ ИМАЖИНИЗМ	643
73. Тихонова Ольга – ГЕНДЕРНЫЕ АСПЕКТЫ КРИМИНАЛЬНОГО ЖАНРА В СОВРЕМЕННЫХ ГЕРМАНО-СКАНДИНАВСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ И ТЕЛЕВИЗИОННОМ КИНО	651
74. Тодорова Марија, Коцева Весна – УСВОЈУВАЊЕ НА ТРЕТ ЈАЗИК (J3)	659
75. Trajchev Stefan, Trajchovska Marina – THE PLURILINGUALISM CONCEPT IN THE LEARNING OF THE SECOND FOREIGN LANGUAGE	665
76. Тренчовска Софија – КАРНЕВАЛИСТИЧКОТО НАСПРОТИ ХУМАНИСТИЧКОТО ДОЖИВУВАЊЕ НА СВЕТОТ	673

77. Тренчовски Горан – ДИОНИЗИСКОТО ВО ДРАМАТА „СЛОВЕНСКИ ОРФЕЈ“	681
78. Ulanska Tatjana – TEACHING CULTURE IN THE FOREIGN LANGUAGE CLASSROOM IN ALL LEVELS OF EDUCATION IN MACEDONIA	691
79. Урумова-Марковска Славица - ЃАВОЛОТ И САМОВИЛИТЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ФОЛКЛОР И НИВНАТА ИМАГИНАРНА ПРЕОБРАЗБА ВО РАСКАЗИТЕ НА МИТКО МАЏУНКОВ	701
80. Фьон Фам Май – УСТАРЕВИШИЕ НАИМЕНОВАНИЯ ОДЕЖДЫ 1. В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ И.А. БУНИНА	709
81. Hadzi-Nikolova Adrijana, Tasevska Marica – EDUCATIONAL TECHNOLOGY, THREAT OR BENEFIT TO TEACHERS	715
82. Чарыкова Ольга – ЭТНОКУЛЬТУРНАЯ СПЕЦИФИКА МЕТАФОРИЧЕСКОЙ НОМИНИЦИИ	727
83. Чурсина Дарья – НАИМЕНОВАНИЯ ЖИЛИЩА В ВОРОНЕЖСКИХ ГОВОРАХ В ЭТНОЛИНГВИСТИЧЕСКОМ АСПЕКТЕ	735
84. Шеху Флорина, Котева Мојсовска Татјана – ПОСТАВЕНОСТА НА КОМУНИКАЦИСКИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ ВО ИНИЦИЈАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ НА НАСТАВНИЦИ	741
85. Шутаров Васко – ПРОЕКЦИИ ЗА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРНА ДИПЛОМАТИЈА, СПОРЕД „НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЈА ЗА РАЗВОЈ НА КУЛТУРАТА ВО Р. МАКЕДОНИЈА ЗА ПЕРИОДОТ 2018-2022 ГОДИНА“	751
86. Wanke Michal – MOVING LAB BEYOND THE BORDERS. RESEARCH NOTES A PROPOS THE FREEDOMBUS INTERDISCIPLINARY PROJECT	759

**СТИЛОТ НА ПРЕВОДОТ НА ДРАМАТА НА А. П.
ЧЕХОВ „ВИШНОВАТА ГРАДИНА“ ОД МАРИЈА
НАЈЧЕВСКА-СИДОРОВСКА**

Костадин Голаков¹, д-р Емил Ниами²

¹Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,
kostadin.golakov@ugd.edu.mk

²Руски центар, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје,
e.niami@rbth.com

Апстракт

Едно од важните прашања во теоријата на преведувањето е проблемот на пренесувањето на стилската обоеност на јазикот. Постигнувањето „еквивалентност“ на преводот го подразбира и фактот дека преведувачот мора да биде способен да ја пренесе смислата на стилските особености во јазикот на преводот, од што зависи и квалитетот на самиот превод. Со оглед на фактот дека „еквивалентноста“ на ниво на стилот е услов за да може да се оцени еден превод како успешен или неуспешен, во овој труд се прави анализа на стилот на преводот на Марија Најчевска-Сидоровска на драмата „Вишновата градина“ од А. П. Чехов со цел да се види дали преведувачот успеал да ги задржи пренесе стилските особености на во јазикот-цел.

Клучни зборови: *стил, обоеност, превод, драма, Чехов,*

Работата на преведувачот е сврзана со оригинални текстови кои обично се различни по стил. За да може да изврши соодветна замена на изворниот текст со јазичните средства на јазикот-цел, потребно е преведувачот да знае да ја препознае и пренесе на соодветен начин и експресивноста на текстот што го преведува. Едно од важните прашања во теоријата на преведувањето е проблемот на пренесувањето на стилската обоеност на јазикот. На овој аспект не му е посветено доволно внимание, така што неопходноста за адекватен пренос на стилската

информација на уметничколитературниот текст продолжува да го привлекува вниманието на теоретичарите кои се занимаваат со науката за преведувањето.

Преведувачот мора да внимава на стилската обоеност на оригиналниот текст, при што има можност да избере стилска, реторичка фигура или тропа кои ќе му помогнат да направи адекватен избор на лексика, граматички форми или реченици. „Еквиваленцијата“ на стилот треба да биде решавачкиот критериум за реализација на успешен превод. Тоа значи дека преведувачот треба да ги задржи стилските фигури од оригиналниот текст (метонимијата, алузијата, цитатите, крилатиците, метафорите, епитетите, поговорките, компарациите и епитетите) во јазикот-цел, од што зависи и квалитетот на самиот превод.

Според Бархударов¹, за да се дојде до успешен превод на стилските единици, треба да бидат задоволени три предуслови:

- а) соодветност на смислата – задржување на стилската точност, адекватност и целосност.
- б) граматичка точност – отсуство на стилски, граматички и ортографски грешки.
- в) лексичка и стилска соодветност – „еквиваленција“ на оригинални термини, аналогни кратенки, коректна транслитерација.

Комисаров² смета дека во процесот на преведувањето се воспоставуваат „еквивалентни“ односи помеѓу соодветните нивоа на оригиналот и преводот. Соодветно на тоа, преведувачот ќе има успешен превод доколку оствари „еквивалентност“ на ниво на стилот.

Раководејќи се од овие постулати во науката за преведувањето, преведувачот мора да внимава на изразните средства кои се користат во јазикот на оригиналниот текст, затоа што текстот на преводот и текстот на оригиналот не треба да се разликуваат по стил. Мислата на авторот треба да биде пренесена без да бидат изоставени различните јазични уметнички средства.

Со оглед на фактот дека „еквивалентноста“ на ниво на стилот е услов за да може да се оцени еден превод како успешен или неуспешен, во овој труд ќе се направи обид со анализа на стилот на преводот на Марија Најчевска-Сидоровска на драмата „Вишновата градина“ од А. П.

¹ Бархударов, Л. С. Уровни языковой иерархии и перевод / Л. С. Бархударов. Тетради переводчика, № 6. М., 1969.

² Комиссаров В.Н. Общая теория перевода. Москва „ЧеРо“, „Юрайт“ 2000.

Чехов да се види дали преведувачот успеал да ги задржи стилските особености на оригиналниот текст во јазикот-цел и со тоа да реализира успешен превод.

Стилот на драмата „Вишновата градина“ е во доменот на уметничколитературниот стил, кој се карактеризира со сликовитост и изразност кои ја активираат фантазијата што се постигнува со широка употреба на стилски фигури. Бидејќи станува збор за драмски текст, тоа значи дека делото е напишано за да се изговара на сцена. Преведувачот треба да ги изговори гласно зборовите што ги преведува, за да слушне како звучат на сцена, затоа што постои разлика меѓу читање и изговарање на еден текст. Еден текст текстуално може да биде преведен одлично, а да звучи како да не е напишан за изведба на сцена. Ова значи дека преведувачот мора да го удвои авторскиот процес на креативност, односно да направи верна репродукција на духот и карактеристиките на оригиналот, т.е. да реализира еквивалентен превод.

Со оглед на фактот дека „значењето“ е она што се преведува од еден јазик на друг, преведувачот мора има предвид дека тоа значење може да биде лингвистичко, денотативно, функционално, конотативно, граматичко, лексичко, семиотичко, имплицативно, културно, неутрално, стилско, фигуративно и/или нефигуративно.

Компонентите на значењето во целина се компонентите на јазикот, така што при преведувањето потребно е да се зачуваат истите компоненти и во јазикот-цел. Тоа се граматиката, вокабуларот, звуците и стилот.

Според Симпсон³, нивоата на јазикот и гранките на лингвистиката што ги проучуваат тие нивоа се следниве:

Ниво на јазикот	Гранка на лингвистиката
Звукот на говорниот јазик	Фонологија
Начинот на изговор на зборовите	Фонетика
Шаблони или пишаниот јазик; Формата на јазикот на една страница	Графологија
Начинот на кој се формираат зборовите; Зборовите и нивните составни структури	Морфологија

³ Simpson, P. *Stylistics: A Resource Book for Students*. London & New York: Routledge. 2004.

Начинот на кој зборовите се комбинираат со други зборови за да формираат фрази и реченици	Синтакса; граматика
Зборовите што ги употребуваме; Вокабуларот	Лексичка анализа; лексикологија на јазикот. Лексикологија
Значењето на зборовите и речениците	Семантика
Начинот на кој се користат зборовите и речениците во секојдневни ситуации; Значењето на јазикот во контекст	Прагматика; Анализа на дискурсот

Согласно извршената анализа на стилот на преводот на драмата „Вишновата градина“ согласно горенаведените нивоа, би сакале да наброиме неколку забелешки за кои сметаме дека посоодветно би го доловиле стилот на изворниот јазик (ИЈ) во јазикот-цел (ЈЦ):

1. Фонетско-фонолошки особености

а) Асонанција и алитерација:

ИЈ: Только, конечно, нужно поубратъ, почистить...

ЈЦ: Само, се разбира, треба да се потсуреди, да се зачисти...

Сметаме дека би требало наместо да се зачисти да стои да се подзачисти.

б) Ономатопеја:

ИЈ: Перед несчастьем тоже было: и сова кричала, и самовар гудел бесперечь.

ЈЦ: Пред несреќата исто така се случи: и був пискаше и самоварот постојано свиреше.

Сметаме дека наместо пискаше, треба да стои укаше.

в) Продолжување на гласовите (алонжман)

ИЈ: Ме-е-е-....

ЈЦ: М-е-е...

Сметаме дека се работи за обична, печатна грешка.

в) Парономазија:

ИЈ: Видом видать, слыхом слыхать...

ЈЦ: Драго ми е што се видовме, драго ми е што ќе се чуеме...

Сметаме дека подобро би одговарало Се видовме што се видовме, се слушнавме што се слушнавме...

2. Графолошка анализа

При графолошката анализа не забележавме никакви отстапувања.

3. Морфолошка анализа

а) Именска анализа:

ИЈ: Я в обморок упаду.

ЈЦ: Јас просто ќе се онесвестам.

Сметаме дека би било посоодветно Јас во несвест ќе паднам.

б) Глаголска анализа:

ИЈ: Читал и заснул.

ЈЦ: Читав и сум заспал.

Сметаме дека треба да стои заспав.

4. Синтаксичка анализа

При синтаксичката анализа не забележавме никакви отстапувања.

5. Лексичка анализа

ИЈ: Варя, ее приемная дочь, 24 лет.

ЈЦ: Варја, нејзина поќерка, 24 години.

Сметаме дека би можело да стои посвоена ќерка.

ИЈ: Начальник станции.

ЈЦ: Началник на железничката станица.

Сметаме дека може да стои Началник на станицата.

ИЈ: Уже май.

ЈЦ: Веќе е месец мај.

Сметаме дека може да стои само мај.

ИЈ: Лавка

ЈЦ: Мала продавничка

Сметаме дека може да стои само продавничка.

6. Семантичка анализа

ИЈ: ... Вот садовник прислал, говори, в столовой поставит.

ЈЦ: ... Еве, градинарот го прати, рече да го ставите во дневната.

Сметаме дека подобро би одговарало ...вели, во трпезаријата да го ставите.

7. Анализа на дискурсот

Сметаме дека мислите, чувствата и самиот стил на изворниот јазик е соодветно пренесен во јазикот-цел.

Заклучок

Со оглед на малиот број забелешки во однос на преводот на текстот, покажани преку примерите во овој труд, сметаме дека преведувачот во текот на својата работа ги задржал особеностите на стилот на делото на макроскопско ниво. Преводот на делото остава впечаток дека се работи за една литературна целина.

На микроскопско ниво, односно лингвистичко ниво, преведувачот во најголема мера нашол начин како да ги пренесе мислите, чувствата и стилот на драмата од изворниот јазик во јазикот-цел.

Поради фактот дека стилот на преводот на делото кореспондира со стилот на оригиналот, можеме да кажеме дека преведувачот го задржал стилот и во преводот на делото, задржувајќи ги во најголема мера и оригиналната форма, и оригиналниот редоследот на зборовите, пасусите и поглавјата.

Референци на кирилица

1. Аполлова М.А. Грамматические трудности перевода. Москва, „Международные отношения“, 1977.
2. Бархударов Л.С. Тетради переводчика, вып. -14. Москва, „Международные отношения“, 1977.
3. Бархударов, Л. С. Уровни языковой иерархии и перевод / Л. С. Бархударов. Тетради переводчика, № 6. М, 1969.
4. Бархударов Л.С. Язык и перевод. М.: Международные отношения, 1975.
5. Бојковска, С; Минова - Ѓуркова Л., Пандев Д., Цветковски Ж.,„Општа граматика на македонскиот јазик“. Скопје: АД Просветно Дело, 2008.
6. Виноградов В. В. Стилистика: Теория поэтической речи. Поэтика. М., 1963.
7. Голуб, И.Б. Стилистика русского языка. – М.: Рольф; Айрис-пресс, 1997.
8. Кожина М.Н. Стилистика русского языка. Год выпуска: 2008. Издательство: Флинта:Наука
9. Комиссаров В.Н. Лингвистика перевода – М.: Международные отношения.1980.
10. Комиссаров В.Н. Общая теория перевода. Москва „ЧеРо“, „Юрайт“ 2000.
11. Конески, Б. „Граматика на македонскиот литературен јазик“. I и II. Скопје: Култура,1967.
12. Латышев Л.К. Курс перевода: Эквивалентность перевода и способы ее достижения. – М.: Международные отношения, 1981.
13. Минова-Ѓуркова, Л. Стилистика на современиот македонски јазик. – Скопје : Магор, 2003.
14. Михајловски Д. Под Вавилон:задачата на преведувачот. Скопје: Каприкорнус, 2006.
15. Паршин, А. Теория и практика перевода. Проект "Русский языкъ".2000. <http://teneta.rinet.ru/rus>.
16. Стилистический энциклопедический словарь русского языка / Под ред. М.Н. Кожинной. Члены редколлегии: Е.А. Баженова, М.П. Котюрова, А.П. Сковородников. М.: Флинта: Наука, 2003.
17. Федоров А. В. Очерки общей и сопоставительной стилистики. М., 1971.
18. Чехов, А. П. Вишневы сад (Комедия в 4-х действиях). <http://www.lib.ru/LITRA/CHENOW/sad.txt>

19. Чехов, А. П. Вишновата градина : комедија во четири чина; превод Марија Најческа-Сидоровска, Скопје : Медиа принт Македонија, 2010
20. Чудаков, А.П. Поэтика Чехова. Издательство «Наука» Москва, 1971.
21. Чужакин, А. Палажченко, П. Мир перевода, или Вечный поиск взаимопонимания – М.: Р.Валент, 1999.
22. Якобсон, Р.О лингвистических аспектах перевода.Москва, „Наука“,1988.

Референци на латиница

1. Ghazala, H. S. Literary translation: A Literary Stylistics-Based Perspective, 2014.
<http://scik.org>
2. Catford, J. A Linguistic Theory of Translation. London: OUP, 1965.
3. Nida, E. and Taber, C. The Theory and Practice of Translation. United Bible Society. 1969.
4. Nida, E. A. On Translation, Translation Publishing Corp. Beijing, China, 1984.
5. Simpson, P. Stylistics: A Resource Book for Students. London & New York: Routledge. 2004.